

O B E C P A L Á R I K O V O

Hlavná 82, 941 11 P A L Á R I K O V O

Číslo: 288/2019-2

V Palárikove 12.3.2019

Slovenská inšpekcia životného prostredia
Inšpektorát životného prostredia Bratislava
Stále pracovisko Nitra
Mariánska dolina 7
949 01 Nitra

Vec: Odvolanie proti rozhodnutiu Slovenskej inšpekcie životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Bratislava, Stále pracovisko Nitra, Odbor integrovaného povolenia a kontroly číslo 1968-7477/2019/Kap/371060115.

Dňa 1.3.2019 nám bolo doručené rozhodnutie č. 1968-7477/2019/Kap/371060115 vo veci žiadateľa prevádzkovateľa AGROVÝKRM a.s., Jablonická cesta 2/2686, Senica, IČO: 31 421 814, ktorým bolo vydané integrované povolenie, ktorým Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Bratislava, Stále pracovisko Nitra (ďalej len „Inšpekcia“) povoľuje vykonávanie činností v prevádzke „Farma ošípaných Palárikovo – Šándor“ v areáli prevádzkovateľa AGROVÝKRM a.s., Senica, IČO: 31 421 814.

Proti uvedenému rozhodnutiu podáva Obec Palárikovo ako účastník konania odvolanie s týmto odôvodnením:

I. Nevysporiadanie sa s námietkami obyvateľov obce Palárikovo a vedeckých inštitúcií

Inšpekcia v odôvodnení namietaného rozhodnutia uvádza, že nebrala do úvahy pripomienky a odvolania ďalších účastníkov konania – obyvateľov obce Palárikovo prezentované v konaní a v odvolaniach proti pôvodnému rozhodnutiu č. 2447-11832/2018/Rus/371060115 zo dňa 10.04.2018 týkajúce sa dopadov povolennej prevádzky na životné prostredie, nakoľko MŽP SR vydalo Záverečné stanovisko č. 2339/2015-3.4/jm zo dňa 29.04.2015, v ktorom vyjadrilo súhlasné stanovisko pre navrhovanú činnosť. Toto nemožno považovať sa náležité vysporiadanie sa s námietkami. Z toho nám vyplýva, že celý postup Inšpekcie bol viac-menej formálny a Inšpekcia len ako poštar zabezpečila, aby spis obsahoval všetky potrebné stanoviská, vyjadrenia a pod.

V tomto ohľade si dovoľujeme poukázať na skutočnosť, že pripomienky obyvateľov obce Palárikovo ako účastníkov konania týkajúce sa dopadov prevádzky na ich životné prostredie a na ich kvalitu života boli navyše podložené vyjadreniami vrcholných vedeckých inštitúcií na Slovensku t.j. Centra biológie rastlín a biodiverzity SAV zo dňa 23.10.2017, Katedry zoológie, Univerzity Komenského v Bratislave zo dňa 23.10.2017 a Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV zo dňa 16.11.2017. Tieto odborné stanoviská upozorňujú, že prevádzka

farmy by závažným spôsobom narušila biodiverzitu územia a mala by negatívny dopad na životné prostredie.

Inšpekcia sa nevysporiadala ani s týmito odbornými argumentmi a bez uvedenia vlastnej správnej úvahy len odkázala na vyjadrenia dotknutých orgánov ako na stanovisko MŽP SR č. 2339/2015-3.4/jm (EIA), ktoré považovala za záväzné a na vyjadrenie OÚ Nové Zámky, odbor starostlivosti o životné prostredie, kde sa uvádza, že nie sú námietky k vydaniu integrovaného povolenia pre predmetnú prevádzku a stavbu.

Napríklad na str. 45 namietaného rozhodnutia je uvedené:

Dňa 16. 11. 2017 bolo Inšpekcii doručené stanovisko Slovenskej botanickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied k umiestneniu prevádzky „Farma Palárikovo Šándor“, v ktorom neodporúčajú realizovať zámer vybudovania veľkofarmy pre ošípané v navrhovanom rozsahu, nakoľko je obava, že dôjde k zániku biotopov a tým aj jedinečných populácií európsky významných a ohrozených druhov rastlín v dôsledku znečistenia podzemných aj povrchových vôd, ako aj zmien chemizmu pôdy ako dôsledok eutrofizácie.

Stanovisko Inšpekcie:

Inšpekcia sa pri vydávaní rozhodnutia opierala aj o vyjadrenia dotknutých orgánov ako stanovisko MŽP SR č. 2339/2015-3.4/jm, ktoré je pre ňu záväzné a o vyjadrenie Okresného úradu Nové Zámky, odbor starostlivosti o životné prostredie, štátna správa ochrany prírody a krajiny, kde sa uvádza, že z hľadiska záujmov ochrany prírody a krajiny nie sú námietky k vydaniu integrovaného povolenia pre predmetnú prevádzku a stavbu.

V tomto ohľade však chceme upozorniť na skutočnosť, na ktorú poukázalo aj samotné MŽP SR vo svojom liste „Farma ošípaných Palárikovo — Šándor“ — žiadosť o stanovisko MŽP SR — odpoveď“ zo dňa 25.10.2017, kde uviedlo, že **záverečné stanovisko (čiže stanovisko MŽP SR č. 2339/2015-3.4/jm) bolo vydané ešte v režime zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení účinnom do 31.12.2014, kedy sa na proces EIA nevzťahoval správny poriadok a záverečné stanovisko malo iba odporúčací a nie záväzný charakter, ako to nesprávne tvrdí Inšpekcia v namietanom rozhodnutí.**

Navyše v čase tejto právnej úpravy obyvatelia obce ani nemali možnosť podať žiadny opravný prostriedok proti Záverečnému stanovisku MŽP SR, keďže nebolo rozhodnutím vydávaným podľa správneho poriadku a nebolo ani preskúmateľné súdom.

Inšpekcia svojim postupom privodila situáciu, kedy obyvatelia Palárikova nemohli reálne obhajovať svoje subjektívne práva ako aj verejný záujem na ochrane životného prostredia, ktoré budú realizáciou tejto prevádzky dotknuté.

Právo na priaznivé životné prostredie je pritom súčasťou katalógu základných práv garantovaných našou Ústavou. Podľa Čl. 44 ods. 1 „Každý má právo na priaznivé životné prostredie.“ Zároveň podľa Čl. 44 ods. 2 „Každý je povinný chrániť a zveľaďovať životné prostredie a kultúrne dedičstvo.“

Ako obec, ktorej povinnosťou je obhajovať záujmy svojich obyvateľov, zásadne nesúhlasíme s takýmto postupom, kedy sa Inšpekcia reálne nezaoberala námietkami obyvateľov obce Palárikovo, ktorí vyjadrili reálne a vedecky podložené obavy z degradovania životného prostredia v dôsledku prevádzky farmy.

Takýmto postupom Inšpekcia poprela samotný účel konania o vydanie integrovaného povolenia, ktorý je vyjadrený v ustanovení § 3 ods. 1 zákona č. 39/2013 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon IPKZ“): *„Integrované povoľovanie je konanie, ktorým sa koordinovane povoľujú a určujú podmienky vykonávania činností v existujúcich prevádzkach a v nových prevádzkach s cieľom zaručiť účinnú integrovanú ochranu zložiek životného prostredia a udržať mieru znečistenia životného prostredia v normách kvality životného prostredia.“*

Na konanie podľa zákona IPKZ sa vzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok). A preto sa Inšpekcia ako správny orgán musí v konaní o vydaní integrovaného povolenia okrem iného riadiť aj základnými zásadami správneho poriadku definovaných v úvodných ustanoveniach tohto predpisu.

Ustanovenie § 3 ods. 1 uvádza *„Správne orgány postupujú v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Sú povinné chrániť záujmy štátu a spoločnosti, práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb a dôsledne vyžadovať plnenie ich povinností.“*

Správny poriadok vo svojom ustanovení § 3 ods. 2 taktiež uvádza, že:

„Správne orgány sú povinné postupovať v konaní v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, zúčastnenými osobami a inými osobami, ktorých sa konanie týka a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia, a uplatniť svoje návrhy. Účastníkom konania, zúčastneným osobám a iným osobám, ktorých sa konanie týka musia správne orgány poskytovať pomoc a poučenia, aby pre neznalosť právnych predpisov neutrpeli v konaní ujmu.“

Konanie podľa zákona IPKZ, ktorého výsledkom je namietané rozhodnutie je správnym konaním, v ktorom je orgán štátnej správy povinný sa vysporiadať s rozporami medzi jednotlivými podkladmi - záverečnými stanoviskami dotknutých orgánov a námietkami účastníkov konania a odborných inštitúcií a použiť pri ich posudzovaní vlastnú správnu úvahu.

V zmysle ustanovenia § 47 ods. 3 Správneho poriadku *“V odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.“*

V zmysle ustanovenia § 18 ods. 1 zákona IPKZ *„Podkladom na vydanie povolenia sú stanoviská a vyjadrenia dotknutých orgánov, stanoviská a vyjadrenia cudzieho dotknutého orgánu, obsah zápisnice zo zhromaždenia obyvateľov obce a skutočnosti všeobecne známe alebo známe inšpekcii z jej úradnej činnosti.“*

V zmysle komentára Wolters Kluwer k tomuto ustanoveniu v právnom systéme ASPI toto *„Ustanovenie opätovne zakotvuje zásadu objektívnej (materiálnej) pravdy ako jednu z hlavných zásad správneho konania. Zistenie presného a úplného skutočného stavu veci je úlohou správneho orgánu, aj keď účastníci konania majú v tomto smere tiež povinnosti (§ 34 ods. 3 správneho poriadku). Prostriedky, ktorými sa má zistiť spoľahlivý stav veci a spôsob ich zaobstarania však určuje správny orgán. Účastníci konania majú právo iba navrhovať akými prostriedkami možno zistiť skutočný stav veci (§ 33 ods. 1 správneho poriadku). Príkladom sa uvádzajú najdôležitejšie prostriedky, ktoré slúžia ako podklad pre rozhodnutie. Je vecou správneho orgánu, ktoré z nich použije v rámci zistenia spoľahlivého*

stavu vecí a následne v odôvodnení rozhodnutia. Pri výbere týchto prostriedkov treba zohľadniť aj efektívnosť konania, teda aby konanie bolo podľa možnosti čo najrýchlejšie a najhospodárnejšie. **Toto kritérium však nemôže byť v žiadnom prípade na úkor dôsledného uplatnenia zásady materiálnej povahy.**

V súčasnom ponímaní tohto ustanovenia možno chápať povinnosť poskytnúť informácie dôležité pre konanie vo vzťahu k štátnym orgánom a rozpočtovým a príspevkovým organizáciám zriadených, resp. založených štátom. (...) Správny orgán je na účely takého zistenia povinný si zaobstarať potrebné podklady pre rozhodnutie. Skutočnosti všeobecne známe alebo známe správnejmu orgánu z jeho úradnej činnosti (§ 34 ods. 6 zákona č. 71/1967 Zb.) sú len jedným z podkladov v konaní a ak sa nimi rozhodnutie odôvodňuje, treba ich v odôvodnení rozhodnutia uviesť.“

Na základe vyššie opísaných skutočností preto namietame že Inšpekcia sa nijakým spôsobom nevysporiadala a nezaoberala argumentmi obyvateľov obce Palárikovo ako účastníkov konania, podporenými stanoviskami vedeckých inštitúcií a nedala im tak príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, čím konala v rozpore so správnym poriadkom. Z tohto dôvodu považujeme namietané rozhodnutie aj za nedostatočne odôvodnené.

II. Nedostatočná ochrana ovzdušia

Obec Palárikovo, ako účastník konania poukazuje aj na nedostatky a zmätočnosť namietaného rozhodnutia v oblasti ochrany ovzdušia.

Uvedená prevádzka je definovaná ako veľký zdroj znečisťovania ovzdušia s tým, že ide predovšetkým o emisie NH₃, ktoré majú mať fugitívny charakter.

V rozhodnutí je na jednej strane uvedené, že emisné limity sa neuplatňujú ani povinnosť ich preukazovania (str. 9 rozhodnutia), no na druhej strane sa v ňom uvádza, že v prevádzke sa má monitorovať množstvo vypúšťaných emisií (str. 11). Monitorovanie sa má realizovať aj podľa požiadaviek BAT. Konkrétne v zmysle BAT 25 sa majú „monitorovať emisie amoniaku do vzduchu“ (str. 50).

V rozhodnutí však nie je ozrejmene, ako sa v skutočnosti budú realizovať opatrenia BAT. Podľa BAT 24 sa má monitorovať celkové množstvo dusíka a fosforu vylúčené v hnoji pomocou niektorej z techník (nie je uvedená žiadna technika monitorovania) minimálne s uvedenou frekvenciou (frekvencia nie je uvedená). Rovnako v prípade BAT 25, BAT 26, BAT 27, BAT 28, BAT 29 nie je uvedená technika a frekvencia monitorovania.

Chýba nám taktiež zdôvodnenie tohto rozhodnutia v zmysle vyhlášky č. 410/2012 Z. z..

Zo spisu vyplýva, že prevádzka bude produkovať 95 t amoniaku za rok. Pre porovnanie prevádzka Duslo Šaľa je veľkým (ak nie najväčším v SR) producentom amoniaku a podľa tlačovej správy uverejnenej na ich webovej stránke, vyrába 1600 t amoniaku denne, čo predstavuje 320 kg emisií NH₃ za deň, t.j. 116,8 t ročne ako maximálny limit.

Povolenie ďalšej znečisťujúcej prevádzky s tak významnou produkciou amoniaku v tej istej oblasti bez určenia emisného limitu je vskutku povážlivá. Inšpekcia nevysvetlila a nezdôvodnila rozdiel škodlivosti emisií čpavku pre životné prostredie a najmä na zdravotný stav ľudí pochádzajúcich od znečisťovateľa ovzdušia Dusla Šaľa, ktoré má povolené emitovať

denne maximálne čpavok o hmotnosti 7,2 kg a fugitívnym množstvom emitovaného NH₃ z odvetrávania objektov farmy ošipaných o hmotnosti 145 kg denne.

Preto nesúhlasíme s neuvedením emisného limitu v prípade tak významnej produkcie NH₃.

Sme toho názoru, že limity produkcie amoniaku môžu byť stanovené aj na základe limitov pre produkciu dusíka a prevádzkovateľ má vybudovať také zariadenia (ventilácia s čistením vzduchu) v zmysle BAT, ktoré zabránia znečisťovaniu vzduchu nad mieru primeranú pomerom. Jednou z možností je aj znížiť plánované a povolené množstvo chovaných a produkovaných ošipaných napr. o 50%.

V objekte plánuje prevádzkovateľ inštalovať odvetrávanie chovných hál, okná majú byť neotvárateľné, to znamená, že mu nič nebráni (okrem financií) v tom, aby nainštaloval zariadenie na čistenie odsávaného vzduchu a zároveň na redukciu zápachu.

V zmysle prílohy č. 7 vyhlášky č. 410/2012 Z. z. má prevádzkovateľ povinnosť obmedzovať emisie amoniaku zavedením nízkoemisných systémov a techník s cieľom dosiahnuť zníženie emisií amoniaku pri ustajnení až o 20% a pri skladovaní hnojovice o 40%.

V bode 9.2.2 prílohy č. 7 vyhlášky č. 410/2012 Z. z. označenom ako Ustajnenie zvierat sa v jeho podbode 9.2.2.1 precizujú Opatrenia pre ošipárne, ktoré majú viesť k zníženiu emisií amoniaku:

„ Opatrenia pre ošipárne s produkciou hnojovice sú najmä:

Pri výstavbe stacionárnych zdrojov

a) riešenie podláh ako čiastočne roštové, najviac do 50 % plochy“

No z namietaného rozhodnutia vyplýva, že ustajnenie bude prebiehať výhradne na roštovej podlahe.

Rovnako tak zakrytie nádrží na hnojovicu len prirodzenou krustou považujeme za nedostatočné riešenie, najmä ak sám prevádzkovateľ uvádza, že ide o nádrže vybavené kalovým čerpadlom a miešadlom, čo je však v rozpore s BAT technológiami, ktoré naopak požadujú, čo najmenšiu manipuláciu s hnojovicou, aby neprišlo k narušeniu prirodzenej kôry na povrchu.

Šírenie zápachu z nádrží na hnojovicu a z chovných hál považujeme za druhý najväčší problém, po emisiách amoniaku.

Inšpekcia prevádzky povolila napriek tomu, že aj zo správy o hodnotení (str. 62) je zrejmé, že Palárikovo už aktuálne patrí medzi lokality s najväčšou chorobnosťou a úmrtnosťou obyvateľov na Slovensku, na čo obyvatelia Palárikova Inšpekciu v konaní upozornili. Existuje dôvodné podozrenie, že choroby dýchacích ciest a nádorové ochorenia súvisia s produkciou spalín zo spaľovni Duslo Šaľa. Najmä detskí lekári majú poznatky o vysokej chorobnosti dýchacích ciest u detí z Palárikova.

Emisie NH₃ prispievajú ku kyslým dažďom, NH₃ zapríčiňuje rozvrat prírodného ekosystému prídavkom dusíka, pri jeho aplikácii sa zvyšuje potreba umelých dusíkatých hnojív. Preto tento vplyv prevádzky nemožno bagatelizovať a uspokojiť sa s absolútne nedostatočnými podmienkami rozhodnutia na úseku ochrany ovzdušia.

Tiež poukazujeme na skutočnosť, že v súčasnosti v danom areáli neexistuje žiadna produkcia amoniaku, ani zápachu. Takže tvrdenie, že prevádzka bude mať len malý vplyv na životné prostredie a obyvateľov, nemôže byť pravdivé.

Pri posudzovaní vplyvov prevádzky na životné prostredie nebola pre riadne posúdenie jej vplyvov na ovzdušie spracovaná ani rozptylová štúdia, bez ktorej len ťažko možno stanoviť, či prevádzka bude v súlade s platnou legislatívou na úseku ochrany ovzdušia (zákon č. 137/2010 Z.z. o ovzduší a vyhláška č. 360/2010 Z.z. o kvalite ovzdušia). Bez vykonanie tejto štúdie možno dôvodne pochybovať, či ciele konaní o vydaní integrovaného povolenia boli naplnené.

V zmysle zákona č. 137/2010 Z.z. o ovzduší a jeho ustanovenia § 5 je cieľom na úseku ochrany ovzdušia „udržať kvalitu ovzdušia v miestach, kde je dobrá kvalita ovzdušia, a zlepšiť kvalitu ovzdušia v miestach, kde kvalita ovzdušia nie je dobrá.“ Inšpekcia konala v rozpore so svojimi povinnosťami na úseku ochrany ovzdušia, keď nenaplnila účel integrovaného povolenia, ktorým je v zmysle ustanovenia § 2 písm. a) zákona o IPKZ „súbor opatrení zameraných na prevenciu znečisťovania životného prostredia, na znižovanie emisií do ovzdušia, vody a pôdy, na obmedzenie vzniku odpadu a na zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadu s cieľom dosiahnuť vysokú celkovú úroveň ochrany životného prostredia“.

Ak je v dotknutej lokalite už teraz stav ovzdušia zlý v dôsledku prevádzky Duslo Šaľa, je neakceptovateľné, že Inšpekcia bez zaváhania schválila ďalší veľký zdroj znečisťovania ovzdušia a tvrdí, že to nebude mať žiadny dopad na stav životného prostredia a zdravia obyvateľstva.

Z týchto dôvodov považujeme rozhodnutie za absolútne neodôvodnené a v rozpore s legislatívou na úseku ochrany ovzdušia.

III. Nedostatočná ochrana vôd

Máme za to, že Inšpekcia sa nedostatočným spôsobom zaoberala aj problematikou ochrany vôd.

Podľa ustanovenia § 3 písm. b) ods. 1 zákona o IPKZ:

„Súčasťou integrovaného povolenia je v oblasti povrchových vôd a podzemných vôd

1. povolenie, zmena alebo zrušenie povolenia na

1.1. odber povrchových vôd a podzemných vôd,

1.2. vypúšťanie odpadových vôd, osobitných vôd a geotermálnych vôd do povrchových vôd alebo do podzemných vôd,

1.3. vypúšťanie vôd z povrchového odtoku do povrchových vôd alebo do podzemných vôd,

1.4. vypúšťanie priemyselných odpadových vôd a osobitných vôd do verejnej kanalizácie,

1.5. iné osobitné užívanie povrchových vôd alebo podzemných vôd“

Podľa ustanovenia § 21 ods. 1 písm. b) ods. 1 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách (ďalej „vodný zákon“) „Povolenie na osobitné užívanie vôd je potrebné, ak nejde o používanie vôd podľa § 18 až 20 pri podzemných vodách na ich odber.“ Podľa ods. 2 „Povolenie na osobitné užívanie vôd, ktoré možno vykonávať len s užívaním vodnej stavby, je potrebné vydať pred

vydaním stavebného povolenia na vodnú stavbu alebo súčasne so stavebným povolením v spoločnom konaní, ak nejde o existujúcu vodnú stavbu alebo povolenú vodnú stavbu.“

Povolenie na osobitné užívanie vôd vydáva orgán štátnej vodnej správy fyzickým osobám a právnickým osobám na určitý čas. Orgán štátnej vodnej správy určí účel, rozsah, čas povolenia na osobitné užívanie vôd, povinnosti a podmienky, za ktorých sa vydáva. Podľa § 21 ods. 4 vodného zákona Orgán štátnej vodnej správy vydá povolenie na odber povrchových vôd alebo podzemných vôd najviac na desať rokov.

V Opise prevádzky v bode 2.4 Nakladanie s vodami sa medziiným v časti Odber vody uvádza, že *prevádzka je zásobovaná pitnou a požiarnou vodou z existujúceho vlastného vodného zdroja HGO-1. Pitnou vodou budú zásobované haly určené na chov ošipovaných, priestory pre osobnú hygienu a zamestnancov a požiarny vodovod. Existujúca studňa je vrtaná do hĺbky 150 m s povoleným množstvom odberu 1,5 l/s, povoleným rozhodnutím ONV č.OPLVH-1331/1979 zo dňa 22.6.1979*

Povolenie na odber vody bolo v tomto prípade vydané ešte rozhodnutím ONV Nové Zámky č. OPLVH-1331/1979 zo dňa 22.6.1979. Ide o takmer 40-ročné povolenie na odber podzemnej vody a teda máme za to, že Inšpekcia mala v zmysle vyššie uvedených ustanovení povinnosť znova preskúmať podmienky odberu vody a vydať nové povolenie, keďže doba jeho platnosti už uplynula a podmienky vodného zdroja sa za tak dlhú dobu mohli výrazne zmeniť.

Zredukovanie ochranného pásma okolo jediného zdroja pitnej vody v areáli prevádzky považujeme tiež za problematické z dôvodu charakteru prevádzky a teda vysokého rizika priesakov kontaminujúcich látok do spodných vôd.

V bezprostrednej blízkosti prevádzky sa podľa katastrálnej mapy nachádzajú viaceré vodné plochy, močiare, kanále, ktoré sú domovom mnohých živočíchov.

Je všeobecne známe, že amoniak ako veľmi toxický plyn je veľmi dobre rozpustný vo vode a je mimoriadne nebezpečný pre vodné organizmy - najmä pre ryby. Na tento fakt upozornili Inšpekciu aj vedci zo SAV, Centra biológie rastlín a biodiverzity, kde sa na základe výskumov uvádza, že lokality v tesnej blízkosti farmy sú periodicky zaplavované, okolité mokrade a polia patria medzi veľmi zraniteľné biotopy. Poukazujú na mimoriadnu citlivosť najmä vodných organizmov na molekulárny čpavok, ktorý v prvom slede postihne blízke živočích, akumulácia a kaskádový efekt postihne aj ostatné živočích a sú menované mimoriadne vzácne a chránené živočích žijúce v týchto lokalitách.

Inšpekcia sa však týmito skutočnosťami vôbec nezaoberala a podobne ako pri iných zložkách životného prostredia sa len alibisticky, bez využitia vlastnej správnej úvahy oprela o vyjadrenia a stanoviská dotknutých orgánov.

Namietame, že rozhodnutie v tomto ohľade popiera aj ciele na úseku ochrany vôd stanovené v zákone č. 364/2004 Z.z. o vodách, kde sa v ustanovení § 1 ods. 2 uvádza:

Tento zákon vytvára podmienky na

a) všestrannú ochranu vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých ekosystémov v krajine,

b) zachovanie alebo zlepšovanie stavu vôd,

c) účelné, hospodárne a trvalo udržateľné využívanie vôd,

h) využívanie vody s ohľadom na jej strategický a bezpečnostný význam pre štát, na verejný záujem, potravinovú bezpečnosť štátu a na jej prednostné určenie podľa § 3 ods. 4.

V neposlednom rade namietame aj skutočnosť, že integrované povolenie bolo vydané bez toho, aby prebehlo primárne posúdenie prevádzky na stav vôd v zmysle § 16a vodného zákona.

Podľa § 16a ods. 1 vodného zákona „*pred podaním návrhu na začatie konania o povolení navrhovanej činnosti požiada fyzická osoba alebo právnická osoba (ďalej len "žiadateľ") orgán štátnej vodnej správy o vydanie rozhodnutia, či ide o navrhovanú činnosť podľa § 16 ods. 6 písm. b).*“

Inšpekcia nemohla vydať integrované povolenie bez toho aby prebehlo primárne posúdenie, pretože toto má predchádzať povolovaciemu konaniu.

Inšpekcia pri posudzovaní dokladov k integrovanému povoleniu vo veľmi dôležitej časti týkajúcej sa ohrozenia kvality podzemnej vody, kvality pitnej vody, množstva potreby pitnej vody, výdatnosti zdroja pitnej vody, množstva odpadovej vody, hnojovice a jej likvidácie, či kvality vsakov do okolia venovala minimálnu či takmer žiadnu pozornosť, čím konala v rozpore so zákonom o IPKZ, ktorý jej ukladá *zaručiť účinnú integrovanú ochranu zložiek životného prostredia a udržať mieru znečistenia životného prostredia v normách kvality životného prostredia.*

IV. K nedostatočnosti podkladu rozhodnutia – nedostatočné primerané posúdenie vo vzťahu k Chránenému vtáčiemu územiu Dolné Považie

V tomto bode poukazujeme na skutočnosť, že areál prevádzky je vsadený do Chráneného vtáčieho územia Dolné Považie. Na základe Programu starostlivosti o CHVÚ Dolné Považie, kde je uvedené, že sa má zabrániť záberom poľnohospodárskej pôdy výstavbou infraštruktúry, považujeme obnovenie chovu v povolenom množstve ošípaných za ohrozenie až zničenie existujúcich biotopov na tomto území.

Na ploche 62 933 m² má byť vybudovaných 11 hál pre ošípané, pričom existujú 4 a tie je potrebné prestavať. To, že prevádzkovateľ nebude zasahovať svojou prevádzkou do okolia, je pravda len v časti umiestnenia prevádzky. Ale jej vplyv na okolie, najmä bezprostredné, bude v plánovanom objeme obrovský a určite nie pozitívny, ako sa to prezentuje v Záverečnom stanovisku MŽP SR, o ktoré sa Inšpekcia opiera.

Za hrozbu pre toto chránené vtáčie územie považujeme najmä samotný zápach a emisie amoniaku z farmy. V dôsledku týchto vplyvov môže dochádzať k migrácii či dokonca úhynu chránených druhov vtáctva. Chránené vtáčie územie Dolné Považie vzniklo ako útočisko pre vzácne a ohrozené druhy vtáctva a je súčasťou NATURA 2000. Územie bolo schválené Vyhláškou MŽP SR č. 593/2006 zo dňa 12.10.2006, účinnou dňom 15.11.2006.

Aj v tomto bode Inšpekcia opäť len odkázala na záverečné stanovisko z procesu EIA, kde je uvedené, že prevádzka nebude mať nepriaznivý vplyv na chránené územia ani ich ochranné pásma. Dokonca v ňom figuruje výrok, že hnojenie pozemkov v CHVÚ hnojovicou možno považovať ako vplyv mierne pozitívny, pretože hnojovica má podstatne lepšie vlastnosti pre rozvoj pôdneho edafónu, ktorý je bázou potravinového reťazca, na ktorého konci sú aj druhy uvedené vo vyhláske t.j. CHVÚ Dolné Považie.

Vo vzťahu k tomuto územiu malo byť v zmysle § 28 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny zrealizované tzv. primerané posúdenie ako súčasť procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z.z..

Ustanovenie § 28 ods. 2 zákona o ochrane prírody a krajiny v znení ku dňu 29.04.2015 uvádzalo, že „*Akýkoľvek plán 64a) alebo projekt, 64b) ktorý priamo nesúvisí so starostlivosťou o územie patriace do európskej sústavy chránených území, navrhované chránené vtáčie územie alebo územie európskeho významu (ďalej len "územie sústavy chránených území") alebo nie je pre starostlivosť oň potrebný, ale ktorý pravdepodobne môže mať samostatne alebo v kombinácii s iným plánom alebo projektom na toto územie významný vplyv, podlieha hodnoteniu jeho vplyvov na takéto územie z hľadiska cieľov jeho ochrany.*“

Záverečné stanovisko je však v tomto ohľade veľmi strohé a nevenuje sa posúdeniu vplyvov na toto územie do hĺbky a spôsobom, ktorý vyžaduje Metodika hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 v Slovenskej republike, vypracovaná Štátnou ochranou prírody SR (<http://www.sopsr.sk/dokumenty/EIA-errata.pdf>).

Na základe vyššie uvedeného máme za to, že Inšpekcie mala tento podklad – primerané posúdenie v procese EIA považovať za absolútne nedostatočný a vysporiadať sa náležite s týmto nedostatkom, aby tak konala v súlade so zákonom o IPKZ ako aj so zákonom o ochrane prírody a krajiny.

V. Nedoriešená dopravná situácia ako jeden zo závažných faktorov znečistenia životného prostredia miestneho obyvateľstva

Veľkým problémom je aj doprava súvisiaca s prevádzkou. V rozhodnutí Inšpekcia síce uviedla, že doprava sa nemá plánovať cez intravilán obce, ale táto povinnosť sa týka len prevádzkovateľa. Ak bude dopravu zabezpečovať niekto iný, voči nemu je takéto rozhodnutie nevykonateľné.

Navyše rozhodnutie je v tomto bode absolútne nedostatočné, keďže vôbec nie je jasné ako bude podmienka prepravy mimo intravilán obcí splnená, nakoľko aktuálne ani iné dopravné alternatívy neexistujú.

S týmto súvisí aj skutočnosť, že do dnešného dňa nie je známe kam, kto, kedy a v akých množstvách si bude odvážať produkovanú hnojovicu, a teda nie sú jasné trasy prepravy v dôsledku čoho nie je možné vyhodnotiť, či bude splniteľná podmienka jej prepravy mimo intravilán obce.

Nedoriešenie vývozu hnojovice je neakceptovateľné aj z dôvodu, že ide o jeden z významných negatívnych následkov prevádzky a preto nevedieť kam a za akých podmienok

bude umiestňovaná je z pohľadu dosledovania záujmov ochrany životného prostredia neprípustné.

Rozhodnutie je v tomto absolútne nedostatočné, keďže spomína možné subjekty, ktorý by mohli hnojovicu odoberať, ale vôbec nie je isté či k tomuto odberu naozaj dôjde, keďže do dnešného dňa nemá prevádzkovateľ s nimi uzavretú zmluvu.

Preto rozhodnutie v tomto ohľade stanovuje nedostatočné a neodkontrolovateľné podmienky, čo opäť popiera účel celého konania IPKZ, kde má Inšpekcia v zmysle § 2 písm. a) prijať opatrenia zamerané na „*prevenciu znečisťovania životného prostredia, na znižovanie emisií do ovzdušia, vody a pôdy, na obmedzenie vzniku odpadu a na zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadu s cieľom dosiahnuť vysokú celkovú úroveň ochrany životného prostredia*“.

A teda nielen riešenie dopravy sa tak necháva viac-menej na náhodu.

Predpokladá sa, že prevádzka so sebou prinesie 1370 kamiónov ročne, čo predstavuje cca 5,5 kamióna za 1 pracovný deň. Priemerne. Vieme však, že odvoz zvierat a hnojovice, keď sa bude realizovať, bude nárazový. Máme za to, že ani vplyv tejto zhustenej premávky ako ďalší faktor znečisťovania ovzdušia a zhoršovania kvality života miestneho obyvateľstva nebol náležite posúdení.

VI. Rozpor so záujmami obce

Rozhodnutie sa síce opiera o právoplatné územné rozhodnutie a vyjadrenie obce ako stavebného orgánu č. 456-2/2016, ktorým bolo rozhodnuté o umiestnení stavby a následne obec vyjadrila súhlas s vydaním stavebného povolenia, je však potrebné skonštatovať, že obec vychádzala z platného územného plánu, v ktorom sa síce uvádza, že dané miesto je určené na poľnohospodársku – živočíšnu výrobu, ale zároveň sú v ňom určené ochranné pásma pre výrobné strediská poľnohospodárskej výroby určené v závislosti od členenia týchto stredísk v zmysle platného Vestníka MPVZ SSR, roč. VI., čiastka 5 z 10.3.1974. Tieto ochranné pásma sú však pri chovoch matečných prasníc určené len maximálne pri stave 700 až 1000 kusov. Väčší chov tento predpis nepozná. Je teda otázne, akú vzdialenosť od obydľí má mať prevádzka s množstvom prasníc viac ako 5000 kusov. Navyše územnoplánovacia dokumentácia nepredpokladá ďalší rozvoj živočíšnej výroby a nepočíta s takto intenzívnym chovom hospodárskych zvierat v existujúcom areáli farmy.

V ÚPN-SÚ 07/95 sa presne uvádza, že: „*Poľnohospodárske družstvo nemá žiadne investičné zámery v území....Mimo zastavaného územia obce Palárikovo v záp. časti vlastní veľký hospodársky dvor s chovom hovädzieho dobytku (700 ks) a ošípaných (300 ks), tu dochádza k negatívnym účinkom pôsobenia živočíšnej výroby na rodinnú zástavbu v zastavanom území obce...*“.

Tiež musíme uviesť, že v čase vyhotovenia záväzného stanoviska obce, obec nemala také vedomosti o negatívnych vplyvoch prevádzky tohto druhu na život obyvateľov a rovnako tak na životné prostredie. Zo spisu vyplýva, že pôjde o jednu z najväčších fariem na Slovensku. Po skúsenostiach iných obcí s takýmito prevádzkami, obyvatelia obce vyjadrujú nesúhlas s jej budovaním na území obce Palárikovo v požadovanom rozsahu.

V zmysle ustanovenia § 1 ods. 2 zákona o obecnom zriadení je „základnou úlohou obce pri výkone samosprávy starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov“ a preto Obec Palárikovo musela vzhľadom na nové skutkové okolnosti prehodnotiť svoj postoj a reflektovať zásadný a hromadný nesúhlas svojich obyvateľov s prevádzkou farmy v blízkosti ich obydľí, ktorý vyjadrili aj prostredníctvom masívnej petície.

V. Záverečné zhrnutie

Inšpekcia ako povoľujúci orgán pre vydanie integrovaného povolenia pre prevádzku „Farma ošípaných Palárikovo – Šándor“ konala v rozpore so zásadami správneho poriadku, keď nevychádzala zo spoľahlivo zisteného stavu veci, nevysporiadala sa s námietkami účastníkov konania, nevyhodnotila všetky v konaní predložené dôkazy a rozhodnutie náležite neodôvodnila, keď rozhodla v rozpore s dôkaznou situáciou. Rozhodnutie je v mnohých bodoch zmätočné, nevykonateľné a chaoticky štrukturované.

Inšpekcia rovnako konala v rozpore so zákonom o IPKZ, keď vydala zmätočné a nevykonateľné rozhodnutie, ktoré neposkytne účinnú integrovanú ochranu zložiek životného prostredia a neudrží mieru znečistenia životného prostredia v normách kvality životného prostredia ako to vyžaduje § 3 ods. 1 zákona o IPKZ.

Preto na základe všetkých vyššie uvedených skutočností považujem namietané rozhodnutie za nezákonné a žiadame, aby ho odvolací orgán zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

S úctou

Mgr. Ľubica Karasová
starostka obce